

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Янка Тенева Тянкова, преподавател от Юридически факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, определена за член на научното жури със Заповед № 3-РК-183/24.03.2022 г. на Ректора на НБУ

върху научните трудове, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност професор, по професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право), обявен от Нов български университет (НБУ), Магистърски факултет, Департамент „Право“, в ДВ, бр. 94 от 10.11.2023 г., с кандидат доц. дн Тодор Панайотов Коларов.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет.

За участие в така обявения конкурс са представени документи от доц. дн Тодор Панайотов Коларов. Видно от тях (доклад-самооценка и документите, приложени към нея), кандидатът отговаря на националните изисквания, уредени в чл. 2б от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и тези на ППЗРАСРБ. Изпълнени са и допълнителните изискванията на НБУ за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.6. Право, предвидени в Наредбата за развитие на академичния състав в НБУ (НРАС), а от Таблицата с наукометричните показатели е видно, че редица от показателите, като тези по групи В, Д, Е, Ж, З и И дори надвишават значително минималните изисквания и събраните точки, които са повече от изискуемите.

Кандидатът Т. Коларов, участник в настоящия конкурс, е завършил висше юридическо образование през 1998 г. в СУ „Св. Кл. Охридски“, Юридически факултет. В последствие е придобил ОНС „доктор“ по Международно публично право в ПУ „Паисий Хилендарски“ (03.02.2012 г.) и научната степен „доктор на науките“ в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ от НБУ (2018 г.). Дисертационният труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ е на тема: „Съдебно сътрудничество между държавите-членки на Европейския съюз в борбата срещу международната организирана престъпност“ с научен ръководител проф. д-р Жасмин Николова Попова, а дисертационният труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ е с тема „Сигурността в смесените договори на ЕС“.

В кариерно отношение доц. Коларов е преминал през всички академични длъжности в различни висши училища у нас като: главен асистент по учебната дисциплина „Право на ЕС“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ в периода 2012—2017 г.;

гост-преподавател и доцент по „Гражданско процесуално право“ във Варненския свободен университет (от 2011 до 2014 г.) с тема на хабилитационния труд „Обезпечаване и отнемане на незаконно придобито имущество в гражданския процес“; доцент по „Гражданско процесуално право“ в НБУ; хоноруван доцент по „Международно публично право“ и „Противодействие на организираната престъпност и корупцията“ в Американския университет в България към настоящия момент.

Кандидатът има голям професионален опит като юридически съветник и международен консултант към Съвета на Европа, Световната банка във Вашингтон, Департамента по правосъдие на САЩ в София, Службата на ООН по наркотици и престъпност и други международни и европейски организации. В периода 2011—2012 г. той е избран за Председател на Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност.

За задълбочените му познания в областта на правото допринася и обстоятелството, че кандидатът е и практикуващ юрист – адвокат.

По отношение на кандидата няма доказано по законоустановения ред (не ми е известно да има) плагиатство в представените за конкурса научните трудове.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

2.1. Обща характеристика на дисертационния труд

Кандидатът е представил за участие в конкурса монографията „ПРОЦЕСУАЛНАТА СУБСТИТУЦИЯ В ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕС“, С.: Сиела, 2023 г. Тази монография не повтаря представените от него научни трудове за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и „доктор на науките“, както и на академичната длъжност „доцент“. Трудът е с обем 246 страници и е структуриран в пет глави, заключение и библиография. Направени са 257 бележки под линия. Използваната литература включва 93 заглавия, от които 66 на български език и 27 на чужд език. Отделните глави са симетрично разположени и логически свързани помежду си, което дава възможност за по-добро и по-задълбочено усвояване от читателската публика. Глава първа съдържа обща характеристика на процесуалната субституция като институт на гражданско процесуалното право, включваща обстоен анализ на понятието процесуална субституция. Направените от автора изводи са изведени на фона на един задълбочен исторически преглед на правната уредба на процесуалната субституция в България. В глава втора се прави сравнение между процесуалната субституция и други правни институти като: процесуалното представителство, приемството в процеса,

въстъпването на подпомагащата страна, другарството. Отделно от това са дискутирани въпросите относно процесуалната субституция и действията на прокурора, синдика в производството по несъстоятелност и Комисията за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество. Глава трета е посветена на отделните видове процесуална субституция, класифицирани според това дали като главна страна в процеса участва страната по материалното правоотношение, според съдебното производство, според това дали се защитават индивидуални или колективни интереси на субституирания и др. В четвърта глава са разгледани условията за допустимост на процесуалната субституция, като са разграничени особеностите при разглеждане на иска по допустимост и по същество. Последната пета глава включва анализ на правните последици от процесуалната субституция, субективните и обективни предели на силата на пресъдено нещо при процесуалната субституция и отговорността на процесуалния субституент. Монографичният труд завършва със заключение, съдържащо кратко обобщение на изводите, направени от автора.

2.2. Оценка на научните и научно-приложните приноси на дисертационния труд

Монографията „ПРОЦЕСУАЛНАТА СУБСТИТУЦИЯ В ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕС“, е оригинално изследване, посветено на актуален проблем с голяма практическа значимост. То е първото в процесуалната ни доктрина самостоятелно, цялостно и систематично изследване на процесуалната субституция. Структурата на изследването, обстойно разгледана в предходния Раздел II, т. 2.1 показва, че авторът логически е свързал отделните части от монографията, обособени в петте глави, като е постигнал положителен краен резултат, а именно: да се проследи възникването на този правен институт, въвеждането му в процесуалното право, както и последващото развитие на института на процесуалната субституция в България с цел разкриване на специфичните му правни белези. Проследено е и прилагането на този институт в практиката, като акцентът е поставен върху правните последици от това прилагане (т.е. изпълнени са поставените от автора цели и научни задачи). Изводите на автора са основани на задълбочено познание и анализ на правната уредба, като в хода на изложението са използвани различни общи и специални методи на научно изследване. Авторът добре владее терминологията, а изложението е логично и последователно. Трудът е разработен въз основата на многоброен научен апарат, включващ относимата към темата на изследването българска и чуждестранна литература на няколко езика. Направен е обстоен коментар на съдебната практика като са анализирани многобройни определения и решения на ВКС, включително и тълкувателни решения.

Без съмнение, приносният характер на труда се изразява в това, че за първи път в доктрината се предлага цялостно монографично изследване на процесуалната субституция от нейното възникване у нас до съвременната ѝ уредба, като анализът е извършен при прилагане на историкоправния и сравнителноправния метод на научно изследване. Към приносите на труда следва изрично да се посочат направените от автора разграничения между процесуалната субституция и други сходни правни институти в глава II от монографията. В този смисъл безспорно се откроява оригиналната идея на автора да подложи на анализ спорните хипотези относно процесуалната субституция и синдика. Разгледани са всички становищата в доктрината и съдебната практика, според които в едни случаи синдикът се приема за процесуален субституент на длъжника, а в други — за процесуален субституент на кредиторите. Направен е и исторически преглед на доктриналните концепции, залегнали в трудовете на проф. Силяновски и проф. Кацаров. Накрая авторът застъпва свое становище, че синдикът не може да се разглежда като процесуален субституент нито на длъжника, нито на кредиторите, припознавайки концепцията на проф. Кацаров, че синдикът е длъжностно лице, което действа по мандат на съда. Разгледани са и специалните хипотези на процесуална субституция и действията на прокурора и тези на КПКОНПИ. Оригинални и приносни са направените изводи, че синдикът (като орган в производството по несъстоятелност) не може да е процесуален субституент, че КПКОНПИ не е процесуален субституент на държавата, а прокурорът в различните хипотези може да бъде или да не бъде процесуален субституент, основаващи се на анализа на практиката на ВКС и тълкувателните решения. С приносен характер е направената в глава III класификация на различните видове процесуална субституция въз основа не само на общоизвестните, но и на допълнителни класификационни критерии, изложени от автора. Тук е мястото да се отбележи, че в тази глава, авторът е направил разграничение между процесуалната субституция и процесуалното представителство, позовавайки се на историческия анализ на правната уредба, който в старата доктрина е водил до смесване на двата института. Приносен характер имат и другите изводи, които авторът прецизно е систематизирал в отделните глави, като краен резултат от направеното задълбочено изследване.

2.3. Оценка на приносите в останалите приложени публикации, направени след назначаването на академичната длъжност „доцент“.

За участие в настоящия конкурс доц. Т. Коларов представя и няколко научни публикации (статии и научни доклади), отпечатани в научни издания, индексирани и реферирани в световноизвестни бази данни, а именно: *Historic analogs of civil confiscation of unexplained wealth – the case of Bulgaria*, В: Journal of Financial Crime. Vol. 27 No. 2,

2020. pp. 561—571. ISSN 1359-0790. Списание то е индексирано в Scopus, в направление „Право“; *Challenges in settling non-conviction based civil confiscation of unexplained wealth*, B: Journal of Money Laundering Control. Vol. 24 No. 3. 2021. pp. 483—490. ISSN 1368-5201. Списание то е индексирано в Scopus, в направление „Право“ и в Web of Science; *International commercial arbitrator addressing money laundering sua sponte*, B: Journal of Money Laundering Control. Vol. 25 No. 3. 2022. pp. 637-644. ISSN 1368-5201, също индексирано в Scopus и в Web of Science. Четвъртата статия *Legal professionals' effectiveness as anti-money laundering "gatekeepers*, е публикувана B: PERACEK, Tomas. & MOREIRA, Fátima Castro (Eds.) *Doctrina et Usu in Business Law*. pp.163-174. 2023. ISBN 9786069535165 (E-Book).

Представените за участие в конкурса статии следва да бъдат високо оценени, което обстоятелство се доказва и с оглед публикуването им в научни издания, индексирани и реферирани в световноизвестни бази данни.

2.3. Цитиране от други автори

Видно от съдържащите се в доклада-самооценка данни, някои от научните публикации на доц. Коларов са цитирани в научни издания, индексирани и реферирани в световноизвестни бази данни с научна информация. Други две негови научни съчинения са цитирани в статии на чужди автори, публикувани в такива научни издания и в монографии на чужди автори, съответно в колективни томове с научно рецензиране, издадени в чужбина. Авторът има и многобройни цитирания в съчинения издадени у нас, които са монографии или колективни томове с научно рецензиране, както и в нереперирани научни списания с научно рецензиране. Тези обстоятелства обосновават извода, че научната продукция на доц. Коларов намира широк отзвук сред специалистите у нас и в чужбина, което е доказателство за нейната научна значимост.

III. Учебна и преподавателска дейност

Тодор Коларов постъпва в Нов български университет, Магистърски факултет, департамент „Право“ през 2014 г., когато е назначена на длъжността „доцент“.

Води лекционни курсове в магистърска програма „Право“ по учебната дисциплина „Гражданско процесуално право“; учебните дисциплини „Търговско право“ и „Основи на правото“ в Департамент „Икономика“; както и различни учебни дисциплини в сферата на Международното публично право и международните отношения в Департамент „Национална и международна сигурност“.

В качеството си на преподавател от НБУ доц. Коларов е изнасял публични лекции, както по покана на други висши училища в страната, така и на редица международни

организации (вече споменати неколкократно по-горе в изложението). Като пример може да бъдат посочени последните: онлайн лекцията на тема „Техники за пране на пари“, изнесена на английски език на 14.05.2022 г.; лекциите на тема „Техники за пране на пари и юристите (на английски език)“ по програма Erasmus+, организирани и проведени по покана на Neapolis University Pafos, Кипър (8.05-12.05.2023 г.) и др.

Доц. дн Тодор Коларов е бил член на международни изследователски проекти, участвал е също при организиране и провеждане на научни конференции, изнасял е публични лекции, водил е обучения извън НБУ.

Преподавателската и учебната дейност на кандидата доц. Коларов съответства на националните изисквания и на допълнителните критерии на НБУ по групи Ж, З, И от таблицата.

IV. Административна и обществена дейност

Обстоятелствата, че кандидатът е бил ръководител на Департамент „Национална и международна сигурност“ (ДНМС) в НБУ и член на Академичния съвет на НБУ, показват че той има богат опит в областта на управлението на учебния процес.

Неговата значима обществена активност, отбелязана в раздел I, изразяваща се в експертна и консултантска дейност към различни международни и европейски организации (Съвета на Европа, централата на Световната банка във Вашингтон, Департамента на правосъдие на САЩ в София и много други) показва професионална експертиза на кандидата, която безспорно е оценена от тези европейски и международни организации.

Следва да отбележим и обстоятелството, че кандидатът е номиниран за „Юрист на годината“ за 2022 г. в категория „Правосъдие зад граница“.

V. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидат

Към представения за участие в конкурса монографичен труд могат да бъдат направени и някои препоръки. Считам че научният труд би могъл да придобие цялостен и завършен вид, ако съдържа уводна част (въведение), в която да бъдат изложени аргументи, обосноваващи актуалността на изследването, необходимостта от това изследване, поставените от автора научни цели и задачи, както и да бъде отразено към кой момент е използваното за анализ законодателство. По отношение на заключението препоръката ми е да бъде по-обстойно и задълбочено и да съдържа в себе си предложения *de lege ferenda*. Така също в Глава II, където е направено разграничение между процесуалната субституция и други правни институти, по мое мнение е добре да са

обособят два самостоятелни раздела, за да не се смесват механично правни институти като другарство, встъпване на подпомагаща страна и др. с участието в гражданското производство на прокурора, синдика, КПКОНПИ. Тук е мястото да посоча, че в тази глава следва да бъде включена и Националната агенция по приходите (НАП), която е процесуален субституент на държавата (респективно общината) за вземания по чл. 608, ал. 1, т. 2 и т. 3, във връзка с чл. 625 ТЗ, т.е. изискуеми публични държавни или общински вземания (чл. 162 ДОПК), свързани с търговската дейност на длъжника, или изискуеми частни държавни вземания. Освен това считам становището на автора, според което синдикът не може да се разглежда като процесуален субституент нито на длъжника, нито на кредиторите за крайно, тъй като внимателният анализ на разпоредбите и съдебната практиката обосновават по скоро извода, че при упражняването на отделните си правомощия той може да бъде в някои случаи процесуален субституент и на длъжника, и на кредиторите с оглед постигане на целите на производството по несъстоятелност.

Направените препоръки не променят становището ми, че монографичният труд и научните публикации, представени от автора за участие в конкурса, имат своите многобройни предимства, които безспорно следва да бъдат оценени положително.

VI. Заключение

С оглед на изложеното считам, че доц. дн Тодор Панайотов Коларов отговаря на условията и изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“ по право тъй като цялостната му преподавателска, административна и обществена дейност следва да се оценят положително. Монографията и останалите публикации, с които кандидатства, съдържат оригинални приноси към българската правна наука.

В заключение предлагам на Научното жури да вземе положително решение и да предложи на Академичният съвет на НБУ да избере доц. дн Тодор Панайотов Коларов на академичната длъжност „професор“ на Нов български университет в професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право).

проф. д-р Янка Тянкова